Examenul național de bacalaureat 2027

Proba E. a)
Limba şi literatura română pentru școlile și secțiile cu predare în limba maghiară

Model

Filiera teoretică – Profilul umanist; Filiera vocaţională – Profilul pedagogic

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă zece puncte din oficiu.**
- **Timpul de lucru efectiv este de trei ore.**

SUBIECTUL I (30 de puncte)

Citește, cu atenție, textul de mai jos.

Scriitorul portughez José Luis Peixoto a publicat peste douăzeci de volume – proză, poezie, dramaturgie, eseistică – și a primit numeroase premii internaționale.

În limba română i-au apărut romanele *Nicio privire* și *Cimitirul de piane* (Editura Polirom, 2009, respectiv 2010) și volumele *Autobiografia* (Editura Pandora M, 2020), *Cronici* (bilingv, Editura Electra, 2020) și *Poeme reunite* (Editura Electra, 2021). Toamna anului 2021 l-a adus în România, mai întâi la FILIT Iași, apoi la Timișoara.

Reporter: José Luis Peixoto, sunteți un scriitor cunoscut în întreaga lume. Ce știți acum despre a fi scriitor și nu știați când ați început să scrieți?

J. L. Peixoto: Sunt multe lucruri pe care le știu astăzi și pe care nu le știam când am început să scriu. Dar sunt și multe lucruri pe care le știam și acum nu le mai știu. Simt că viața nu e o evoluție constantă, chiar dacă depunem toate eforturile, pierdem câte ceva pe măsură ce timpul trece. Din fericire, și câștigăm. Într-un fel, cred că în prezent îmi este mai ușor să scriu decât îmi era pe vremuri, dar, în același timp, simt că trebuie să fiu provocat, să îmi testez limitele. Pentru a scrie o carte trebuie să faci lucruri pe care nu știi cum să le faci. Iar dacă reușești, cartea este gata.

Reporter: Deci nu vă izolați când scrieți?

J. L. Peixoto: În momentul în care scriu, îmi place să fiu singur, dar nu mă izolez, am multe alte sarcini de dus la îndeplinire, în viața de zi cu zi. Cred că trebuie să fac tot ce pot pentru a-mi ajuta cărțile să ajungă la cât mai mulți cititori. Nu îmi este indiferent dacă îmi sunt citite sau nu cărțile. Deși nu scriu gândindu-mă la un public anume, scriu gândindu-mă că îmi va fi citită cartea. Simt că pentru a crea acest obiect simbolic, cartea, trebuie să îți înțelegi contemporanii, să comunici cu cei care trăiesc în aceleași vremuri cu tine. Scrisul are atât o latură individuală, cât și una colectivă. La fel și cititul. Când citești, știi că ești singur în fața textului și că, în același timp, împarți acel text cu toți cei care l-au citit. Până la urmă, textul unei cărți este un spațiu unde oamenii se adună. Citirea unei cărți cred că onorează motivele pentru care acea carte a fost scrisă.

după interviul cu scriitorul José Luis Peixoto realizat de Ramona Iacobute,
www.suplimentuldecultura.ro (2022)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerinţe cu privire la textul dat.

I. Scrie litera corespunzătoare răspunsului corect. **6 puncte**

Scriitorul portughez José Luis Peixoto participă la FILIT Iași în anul:

A. 2009.
B. 2010.
C. 2020.
D. 2021.

II. Notează „A” sau „F” în dreptul literei corespunzătoare fiecărui enunț pentru a stabili dacă acesta este „adevărat” sau „fals”, valorificând informațiile din textul dat. **8 puncte**

A. Volumul *Cronici* al lui José Luis Peixoto a apărut la Editura Polirom.
B. Scriitorul afirmă că, în viață, chiar dacă depunem toate eforturile, nu putem câștiga totul.
C. Pentru a-și crea opera, scriitorul trebuie să își înțeleagă contemporanii.
D. Scrisul și cititul sunt considerate a fi, în egală măsură, procese individuale și colective.

III. Scrie, pe foaia de examen, în dreptul fiecărei cifre una dintre literele (a – e) corespunzătoare fragmentelor care lipsesc din textul de mai jos. **8 puncte**

Scrieți și texte de călătorie. Ce ați scrie pe scurt despre primele zile petrecute aici la Iași?___**(1)**

Pentru dumneavoastră, scrisul este și o terapie sau doar un exercițiu de imaginație, de construcție a unui text? ___**(2)**

Dar ați citit vreun scriitor care nu scrie deloc despre sine?____**(3)**

Vă citiți cărțile traduse în alte limbi? Simțiți că se pierde ceva anume în acest proces de transfer al textului din limba maternă în cea străină? ____**(4)**

după interviul cu scriitorul José Luis Peixoto realizat de Ramona Iacobute,
www.suplimentuldecultura.ro (2022)

A. Dacă ar fi să aleg între exercițiu de imaginație și terapie, aș alege terapia, pentru că scrisul mă schimbă mereu și face mereu parte din sistemul meu. De altfel, scriu destul de mult despre mine și despre experiențele mele.

B. Iașiul este un oraș foarte frumos, mai ales în această lumină de toamnă, și mă consider norocos că am ajuns aici.

C. Întotdeauna se pierde ceva prin traducere. Dar, dacă traducătorul este bun, esența rămâne. Comunicarea nu este perfectă, lucrul cu cuvintele nu este o știință exactă. Tocmai această imperfecțiune este bună pentru tot procesul scrierii. Ideea sensului absolut este o iluzie.

D. Nu, nu cred că am întâlnit. Sunt, însă, destui scriitori care sunt foarte îngrijorați că li se va reproșa asta și care țin să precizeze că scrisul lor nu este despre ei. Ceea ce mi se pare amuzant. Sinele și scrisul sunt părți ale aceleași monede.

E. Teatrul se face cu o contribuție colectivă, dar trebuie să existe o singură persoană care să aibă un cuvânt decisiv asupra felului în care trebuie să arate un spectacol. De aceea, eu prefer să fiu doar cel care produce un text folosit pentru a crea un spectacol.

IV. Scrie, pe foaia de examen, în dreptul fiecărei cifre forma corectă a cuvintelor din paranteză. **8 puncte**

Când citesc o carte scrisă în portugheză și apoi tradusă în engleză, observ diferențe, însă tot (*a se identifica*) ___**(5)** cu ideile expuse acolo. Știu că alegerea cuvintelor, micile (*detaliu*) ___**(6)** sunt responsabilitatea (*cel*) ___**(7)** care face traducerea. Asta este un lucru bun, întrucât traducătorii ar trebui (*apreciat*) ___**(8)** pentru munca lor, dar poate fi și o povară foarte mare, pentru că sunt și unele traduceri inexacte, care se îndepărtează mult de textul inițial.

după interviul cu scriitorul José Luis Peixoto realizat de Ramona Iacobute,
www.suplimentuldecultura.ro (2022)

SUBIECTUL al II-lea (30 de puncte)

Citește cu atenție textul de mai jos.

Dar Maria și Alber se aflau pe plajă, coborâseră, când încă nu se întunecase. În faleză erau săpate trepte, în zig-zag, printre râpe și piscuri de argilă care, să nu fi fost provizorii, ar fi făcut un peisaj dolomitic. O ploaie torențială, o revărsare a apelor de pe câmpie avea să aducă dezastru în aceste reliefuri. Treptele se vădeau nesigure, neegale, pe alocuri abia schițate, ceea ce făcea coborârea dificilă și acrobatică. Dar, oricât ar fi fost de sumare, înfățișau o muncă voluminoasă, nejustificată de acel singur cort aflat pe plajă. [...]

Maria se uită la Alber; nu vorbea, nu părea intimidat, ca altădată; poate nici atunci nu fusese, îi atribuia slăbiciuni, ca să se poată socoti puternică. [...]

„Am să-l iubesc! E groaznic! Am să-l iubesc fără să vreau, înspăimântată și revoltată, fiindcă nu-i ceea ce mi-am dorit, și nici nu-i capabil să se adapteze la o dragoste de neînțeles pentru el, în simplitatea lui sănătoasă și triumfătoare. Da, trebuie să-l construiesc, de vreme ce nu vreau să fug“.

— Ce faci când ești singur și nu ai nicio treabă?

Întrebarea era vagă și nu putea impune răspunsuri clare. Ar fi vrut să rectifice, să precizeze, sau, și mai bine, să anuleze, să amâne, să nu-și prilejuiască singură dezamăgiri.

— Cât de singur? spuse el fără s-o privească.

Mergeau spre cort, cățărându-se pe panta insulei de argilă. Inima Mariei scăpă dintre ghețuri. Nu se așteptase; răspunsul depășea gândul ei, și de unde se temuse de o dezamăgire, se simți în inferioritate, întrebarea fusese neghioabă.

Vorbi repede, speriată și bucuroasă:

— Nu mai spune nimic! Să rămânem aici. Să continuăm altădată.

Se năștea o speranță și voia s-o păstreze. El însă continuă, cu o bunăvoință puțin școlărească. Se ferea de sentințe; prefera să dilueze ideile, ca să nu pară solemne.

— Înțeleg ce m-ai întrebat, și mai știu și de ce m-ai întrebat. Când sunt singur, în înțelesul deplin al cuvântului, adică eu fără nimeni, și fără niciuna din dedublările mele zilnice, mă gândesc. Asta ai vrut să știi. Nu dorm niciodată în picioare. Mă gândesc cine sunt și de unde vin. Mi-am pus întrebarea foarte târziu, după șaisprezece ani; până la adolescență n-am avut conștiința eului decât biologic. Dar de atunci n-am mai pierdut-o. Îmi dau seama că mă suspectezi; poți fi liniștită! Nu trăiesc fără să știu de ce, cu toate că n-am mijloace să mă explic. [...]

— Atunci, cum ai putut să te faci marinar [...]?

— E un sport, nu o meserie. Nu poți să alegi prea mult; n-am un alt pământ decât cel al oamenilor. Aș fi fost profesor de matematică; asta-i meseria mea adevărată. Am renunțat, fiindcă n-am avut talent s-o completez cu muzica. Muzica și matematica ar fi fost singurele căi prin care mi-aș fi putut explica existența. [...]

Se aflau lângă cort și nu se vedea nimeni în tot golful, pe toată plaja. Dincolo de ele poate nu mai exista nicio lume. Alber cerceta cu ochii împrejurimile, destul de intrigat de atâta singurătate.

— Iată un pământ unde nu se mai află nimeni. Un pământ cu doi oameni! Aici putem fi noi înșine.

Radu Tudoran, *Maria și marea* (1973)

Scrie, pe foaia de examen, răspunsul la fiecare dintre următoarele cerințe cu privire la textul dat.

A.

I. Una dintre temele fragmentului selectat din opera literară *Maria și marea* de Radu Tudoran este *Experiențe fundamentale ale existenței*. Menționează o altă temă identificată în textul dat, justificându-ți răspunsul în două-trei enunțuri**.** **6 puncte**

II. Precizează perspectiva narativă din textul dat, motivându-ți alegerea în minimum 30 de cuvinte. **6 puncte**

B.

Redactează un text, de minimum 100 de cuvinte, în care să argumentezi *dacă singurătatea poate avea sau nu un rol important în autocunoaștere*. **18 puncte**

În elaborarea textului, vei avea în vedere:
– formularea unei ipoteze potrivite;
– prezentarea a două argumente adecvate;
– formularea unei concluzii pertinente;
– utilizarea corectă a conectorilor în argumentare, respectarea normelor limbii literare (norme de exprimare, de ortografie și de punctuație).

Notă

Pentru **conținut**, vei primi **14 puncte**.

Pentru **redactare**, vei primi **4 puncte** (utilizarea corectă a conectorilor în argumentare – 2 puncte; respectarea normelor de exprimare, de punctuație și a ortografiei – 1 punct, respectarea numărului minim de cuvinte indicat – 1 punct).

În vederea acordării punctajului, textul trebuie să dezvolte subiectul propus.

SUBIECTUL al III-lea (30 de puncte)

Scrie un eseu structurat, de minimum 300 de cuvinte, în care să ilustrezi tema ***Experiențe fundamentale ale existenței***, prin valorificarea unui text literar studiat la clasă (aparținând unui autor din patrimoniul cultural școlar) și a textului literar dat (*Maria și marea* de Radu Tudoran*).*

În elaborarea eseului, vei avea în vedere:
– evidențierea, pentru fiecare dintre textele alese, a unuia dintre următoarele elemente indicate (curent literar, orientare literară, gen literar, specie literară, tip de discurs, tip de text), menționând câte un exemplu relevant;
– compararea modului în care este reflectată tema în textele alese, prin ilustrarea unei asemănări și a unei deosebiri;
– prezentarea câte unei scene/secvențe semnificative pentru înțelegerea/interpretarea fiecărui text ales;
– valorificarea experienței culturale în abordarea temei date (literatura română/universală; pictură, cinematografie etc.).

Notă
Ordinea integrării reperelor în cuprinsul eseului este la alegere.
Pentru **conţinutul** eseului, vei primi **22 de puncte**.
Pentru **redactarea** eseului, vei primi **8 puncte** (existența părților componente – introducere, cuprins, încheiere – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; abilități de analiză și de argumentare – 2 puncte; utilizarea limbii literare – 2 puncte; ortografia – 1 punct, punctuația – 1 punct).

În vederea acordării punctajului pentru redactare, eseul trebuie să aibă minimum 300 de cuvinte şi să dezvolte subiectul propus.